

HAJDÚNÁNÁS VÁROSI ÖNKORMÁNYZAT

SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI KONCEPCIÓJA

2024

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
Hajdúnánás bemutatása	5
Helyzetelemzés, szolgáltatások iránti igény	7
A szociális alap- és szakellátások rendszere városunkban	10
SWOT analízis	17
Összegzés	18

1. Bevezetés:

A szociális ellátásokhoz való hozzáférés és a szociális biztonság az Alaptörvényben (Magyarország Alaptörvénye, 2011. április 25., a továbbiakban Alaptörvény) rögzített alapelv. Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy „Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.” Ugyanezen cikk (2) bekezdése szerint Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban Szoc. tv.) 2.§-a hatálybalépésétől kezdődően rögzítette, hogy a szociális ellátás feltételeinek biztosítása — az egyének önmagukért és családjukért, valamint a helyi közösségeknek a tagjaikért viselt felelősségén túl — az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata.

Magyarország biztonságát szolgáló egyes törvények módosításáról szóló 2022. évi L. törvény jelentős módosítást hozott a Szoc. tv. 2. §-ában, amikor a szociális ellátások, a szociális biztonság terén az egyén önmagáért való felelősségvállalását emelte ki és rangsort állított fel a szociális felelősség rendszerében. A módosítást követően a Szoc. tv. alapelveként deklarálja, hogy mindenki felelős önmagáért (Szoc. tv. 2.§ (1) bek.). Ha az egyén önmagáról gondoskodni nem képes, őt — a képességeik és lehetőségeik szerint, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rokonsági körére vonatkozó szabályai szerinti sorrendben — a hozzátartozók segítik (Szoc. tv. 2.§ (2) bek.). Ha az egyén önmagáról gondoskodni nem képes és a hozzátartozók (2) bekezdés szerinti gondoskodásra vonatkozó kötelezettségüket nem teljesítik, az egyén lakóhelye szerinti települési önkormányzat jogszabályban meghatározott feltételek szerinti gondoskodási kötelezettsége áll fenn (Szoc. tv. 2.§ (3) bek.). Ha az egyén önmagáról gondoskodni nem képes, és a hozzátartozók a (2) bekezdés szerinti, a települési önkormányzat pedig a (3) bekezdés szerinti gondoskodásra vonatkozó kötelezettséget nem teljesítik, az államnak jogszabályban meghatározott feltételek szerinti kötelezettsége áll fenn (Szoc. tv. 2.§ (4) bek.).

A Szoc. tv. szerinti rangsorban tehát az önkormányzatok a 3., míg az állam a 4. helyen áll szociális gondoskodási kötelezettségek sorrendjében.

A szociális ellátások rendszerét a Szoc. tv. határozza meg, az önkormányzatok - teljesítőképességükhöz mérten - kötelesek egyes ellátások biztosítására.

A Szoc. tv. 92. § (3) bekezdése szerint: „A legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében — jogszabályban meghatározottak szerint — szolgáltatástervezési koncepciót készít. Amennyiben a települések egyes szociális feladataikat

társulás keretében látják el, e szolgáltatások tekintetében a szolgáltatástervezési koncepciót a társulás készíti el.”

E törvénybeli kötelezettségének eleget téve Hajdúnánás Városi Önkormányzat a 1/2005. (I. 20.) számú Képviselő-testületi határozatával fogadta el szociális szolgáltatásszervezési koncepcióját, mely a város addigi legátfogóbb teljes körű szociális intézményi, illetve ellátórendszeri áttekintését tartalmazta. A helyzetelemzés bemutatta a város meglévő intézményeit, szociális szolgáltatásait, a főbb fejlesztési irányvonalakat, a hiányosságokat. A dokumentum felülvizsgálatára 2007-ben, 2009-ben, 2011-ben, illetve utoljára 2013-ban került sor.

A szociális szolgáltatástervezési koncepció 2005-ben elfogadott alapértékei, fő céljai nem változtak. Hajdúnánás Város Önkormányzatának feladata a város lakossága szociális biztonságának megteremtése és megőrzése érdekében továbbra is feltárni a társadalmilag tipikus, de egyénileg jelentkező élethelyzeteket, és azokra - a jog által biztosított keretek között - reagálni.

Éppen ezért nagyon fontos azoknak az eszközöknek a biztosítása, melyekkel a felmerülő problémák a leghatékonyabban kezelhetők, úgy, hogy az egyén szabadságát és személyiségi jogait tiszteletben tartsa, ugyanakkor a közösség védelme is megvalósuljon.

Az Szoc.tv. által meghatározott kötelező feladatokon túl az önkormányzat a helyi rendeleteiben meghatározott feltételeknek megfelelően önként is felvállalt feladatokat annak érdekében, hogy Hajdúnánás lakossága differenciált, célhoz kötöttebb támogatásban részesülhessen.

Bár a szociális szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálatára nem került sor, önkormányzatunk a Helyi Esélyegyenlőségi Terv szempontjai szerint az elmúlt években is áttekintette a helyi szociális ellátórendszert, évente kért tájékoztatást a városban működő szociális szolgáltatóktól az általuk elvégzett munkáról.

2. Hajdúnánás bemutatása:

Hajdúnánás az Észak-alföldi régióban, Budapesttől mintegy 207 km-re, Debrecentől 40 km-re, Nyíregyházától 25 km-re található, a hét történelmi hajdúváros egyike.

Földrajzi és közlekedési szempontból egyaránt kedvező területen fekszik, autópályán és közúton egyaránt jól megközelíthető.

Hajdúnánás 2013. január 1-jétől járásszékhely település, Polgár, Görbeháza, Folyás, Újtikos, Tiszagyulaháza településekkel közösen alkotja a Hajdúnánási Járást.

3. Demográfiai adatok

3.1. Lakónépesség:

A lakónépesség számának változása:

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő	Változás
2015	17 038	bázis év
2016	16 908	99,24%
2017	16 828	99,53%
2018	16 644	98,91%
2019	16 511	99,20%
2020	16 690	100,40%
2021	16 577	99,26%
2022	16 549	99,83%
2023	16577	100,16 %

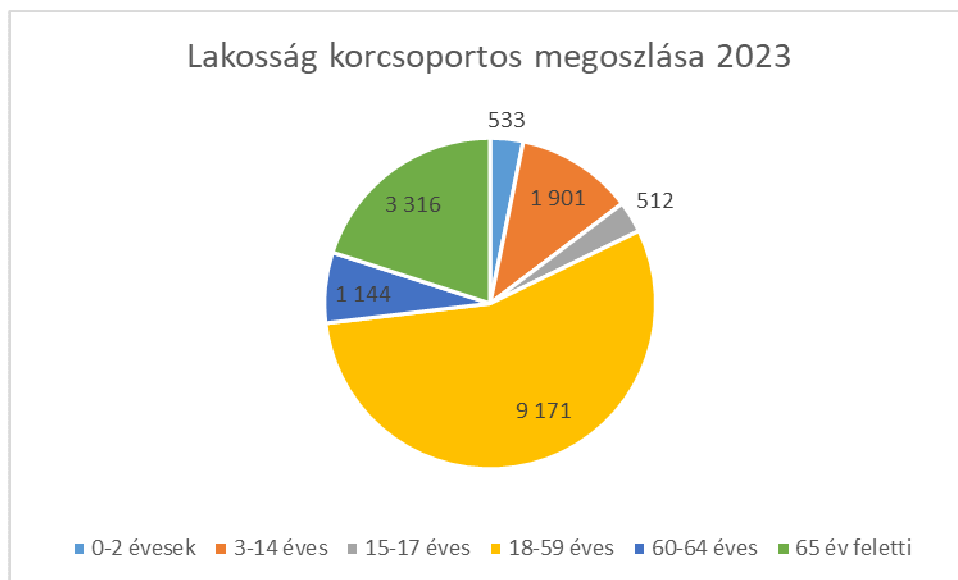
Forrás: TEIR adatbázis

A táblázat adataiból kimutatható, hogy a 2015-2023 közötti időszakban **461 fővel csökkent** a város lakosságának száma, mely önmagában nem ad okot komoly aggodalomra, azonban a tendencia mindenképp figyelemfelhívó jellegű. Érdekesség, hogy a pandémia első évében a lakosságszám változása 100 % fölötti, a lakónépesség számának csökkenése megtorpant.

A lakónépesség alapvetően határozza meg a város működését, az állami, az önkormányzati és a más szervezetek (egyházak, civil szféra) kötelező és önként vállalt feladatainak volumenét, összetételét.

A szociális ellátórendszer szempontjából azonban más mutatók vizsgálata válik szükségessé. Ilyen a lakosság korcsoportos megoszlása, a jövedelmi, munkanélküliségre vonatkozó adatok, a város infrastrukturális ellátottsága, intézményrendszere.

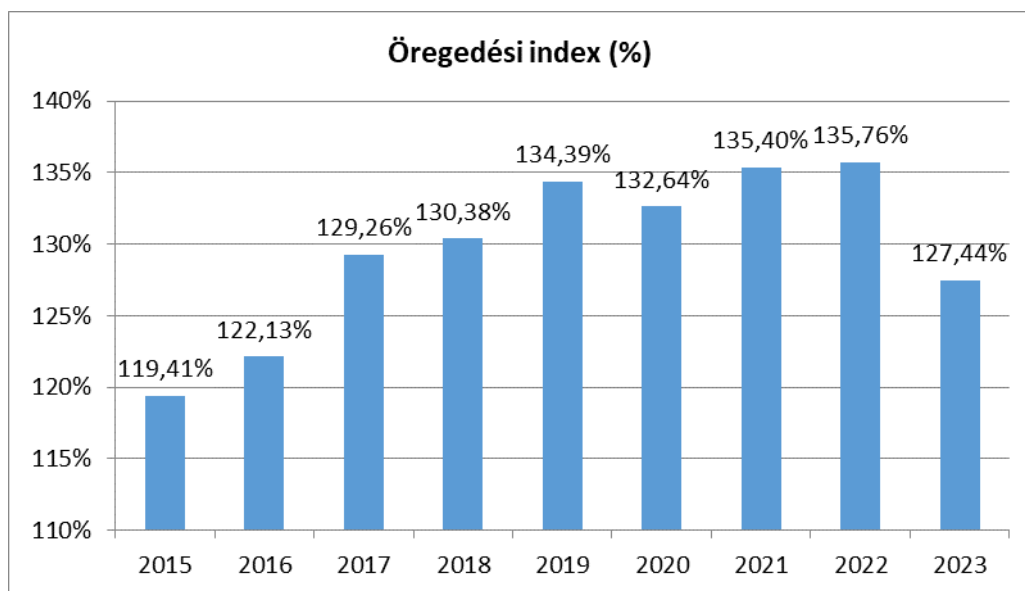
A lakónépesség korcsoportos megoszlását mutatja az alábbi diagram. A 18-59 éves korosztály, az aktív korúak aránya meghaladja az 50 %-ot, a nyugdíjkorhatár megemelésével hozzájuk kell számítani a 60-64 éves korcsoportot is, így számuk 10.442 főre nő, mely a lakónépesség 62 %-át adja. Ugyanez a mutató 2021-ben csak 56%-volt. Szintén nőtt a 65 év feletti korosztály aránya, mely 2021-ben 18% volt, míg 2023-ban 20 %. A hajdúnánási lakosság előregedési folyamata tehát a népességi adatokból jól látható.

A lakónépességben belül az idősek arányát mutatja az öregedési index. Ez a mutató a gyermekek számához viszonyítja a 65 év feletti lakosságszámot. Hajdúnánás vonatkozásában az öregedési index – a fenti tendenciákból eredően- folyamatosan nő. A 2015. évi 119, 41 %-os csúcsot követően ugyan megugrott az index mértéke, azonban 2021-ig 135 % alatt maradt. A város lakossága folyamatosan öregszik, ennek mértéke jelenleg lelassult. Az alábbi diagram jelentős visszaesésként mutatja a 2023. évre vonatkozó tényeket, azonban hozzávéve az öregedési index alapjául szolgáló adatokat, azt látjuk, hogy a 65 év feletti emberek számában egy cca. 150 fős csökkenés történt, míg a 0-14 korú lakosság száma 2022-2023. évek viszonyában stagnál.

Az öregedési indexet alátámasztó táblázat adatai a város előregedési mutatóit jól szemléltetik. Míg a 0-14 éves korosztály létszáma 2400 fő körül mozog kis eltérésekkel, addig a 65 év feletti lakosság száma folyamatos emelkedést mutat 2022-ig, míg 2022-ről 2023-ra kiugróan magas, 159-fővel csökkent az ebbe a korosztályba tartozók száma. Ennek oka nem ismert.

Összességében 2015 óta 180 fővel többen tartoznak ebbe a korosztályba.

Forrás: Teir

ÖREGEDÉSI INDEX TÁBLA

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	2 922	2 447	119,41%
2016	2 964	2 427	122,13%
2017	3 070	2 375	129,26%
2018	3 077	2 360	130,38%
2019	3 150	2 344	134,39%
2020	3 109	2 344	132,64%
2021	3 186	2 353	135,40%
2022	3261	2402	135,76%
2023	3102	2434	127,44%

Forrás: TEIR adatbázis

4. Helyzetelemzés, szolgáltatások iránti igények

A szociális szolgáltatások iránt jelentkező igényeknek csak egyik szegmense a lakónépesség korösszetételéből és az elöregedési folyamatból következő igények összessége. Fontos vizsgálni városunk más, a szociális ellátásokat befolyásoló tényezőit. Közös érdekünk, hogy Hajdúnánáson a város minden lakója számára legyenek elérhetőek olyan (jogszabályban rögzített) ellátási formák, amelyek a szociális biztonságot garantálják, és a minőségi ellátást biztosítják.

A szociális szolgáltatások iránt jelentkező igényeket még legalább két tényező befolyásolja: a fogyatékkal élő emberek száma és a lakosság jövedelmi, vagyoni helyzete.

4.1. A fogyatékkal élők helyzete városunkban:

A Hajdúnánáson élő fogyatékos személyekről továbbra sem áll rendelkezésre adat, ezért a fogyatékkal élők helyzetéről nem lehet pontos elemzést készíteni. A 2022. évi népszámlálási adatok feldolgozása még tart, talán abból több információt nyerhetünk ezen a területen, bár a fogyatékossgal kapcsolatos kérdésekre a válaszadás önkéntes volt. Az érdekvédelmi szervezetek a népszámlálás előtt sorra hívták fel a figyelmet arra, milyen fontos a minél pontosabb számadat a fogyatékossgal élőkről, hiszen csak a számadat alapján lehet az igényekhez igazodó megalapozott célkitűzéseket, terveket megfogalmazni.

Az országos adatokból tudunk a városunkra adatokat leképezni, amely azonban teljesen eltérő eredményre is juthat a valóságnál. Egy 2022. évi „KSH adatai szerint ma Magyarországon a mindennapi tevékenységben és a társadalmi részvételben súlyosan korlátozott (0–60 éves) fogyatékossgal élő emberek száma körülbelül 150–270 ezer, közülük 120 ezer főt az önellátásában akadályoz a fogyatékossga.” (Forrás: kavosz.hu) Egy kormányzati forrás szerint a fogyatékkal élő magyar állampolgárok 44,6 %-a 60 év feletti. Az idősek szociális ellátását végzők ismerik ezt a tényt, az időskorral gyakran jár együtt más fogyatékos állapot kialakulása (mozgáskorlátozottság, látásromlás, hallásromlás....stb).

A 2016-os mikrocenzusban („kis népszámlálás”) megkérdezettek nyilatkozata alapján a fogyatékos személyek száma 408.000 fő, mintegy 80 ezer fővel csökkent a 2011-es népszámláláshoz képest. Ezek az adatok nem jelentik feltétlenül azt, hogy a fogyatékkal élők száma jelentősen csökkent volna. A csökkenésben meghatározó szerepet játszik, hogy az egészségi állapothoz kapcsolódó szociális ellátások rendszere 5 év alatt jelentős mértékben átalakult, megszűnt a rokkantsági nyugdíj, felülvizsgálták az érintettek visszahelyezhetőségét a munkaerőpiacra, az idősebbek ellátását öregségi nyugdíjra váltották, valamint átalakultak az ellátórendszer jogosultsági feltételei is.

Ezeket a folyamatokat szemlélteti az alábbi két diagram:

Városunkra elmondható, hogy a fogyatékkal élők ellátását biztosító intézményhálózat jelen van, az önkormányzathoz érkező igények számunkra azt mutatják, hogy a rászorulókat a

számukra szükséges ellátást megkapják, melyet vagy a szolgáltatóknál vesznek igénybe, vagy a család gondoskodik róluk.

4.2. A lakosság jövedelmi, vagyoni helyzete, szociális ellátások:

A fent elemzett élethelyzeteken túl a szociális ellátórendszer iránti igényeket nagyban befolyásolja a lakosság szociális helyzete.

A 2022-ben elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program rámutatott, hogy a városban a foglalkoztatottság folyamatosan nő, ezzel egyidejűleg természetesen a regisztrált álláskeresők száma csökken. A nyilvántartott álláskeresők száma az aktív korú lakosságon belül a 2015-ben regisztrált 6,38 %-ról 4 év alatt 2,28 %-ra csökkent.

A munkanélküliek számát nagyban befolyásolta az önkormányzati közfoglalkoztatás, melynek helye és szerepe folyamatosan változik. A szakképzett munkavállalók kilépésével a programok újra gondolása, a közfoglalkoztatás helyi rendszerének újra szervezésére volt szükség. A hangsúlyok mindinkább a szociális foglalkoztatás irányában tevődnek át, mivel a közmunka az alacsony iskolai végzettséggel, egészségügyi és mentális problémával küzdő tartósan álláskeresők számára nyújthat a későbbiekben lehetőséget.

Hajdúnánás Városi Önkormányzat a települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 8/2015. (II. 25.) önkormányzati rendeletben állapította meg azokat a szociális ellátásokat, amelyekkel a rászoruló városlakókat segíteni tudja. A helyi rendelet 9 ellátási típust szabályoz, mely a különböző élethelyzetben jelenthet segítséget a hozzánk fordulóknak.

Míg a 2013-ban felülvizsgált szolgáltatástervezési koncepció hangsúlyozta a gazdasági válság begyűrűződő hatásait és a szociális ellátások kiszélesítését szorgalmazta, az elmúlt időszakban az önkormányzathoz segítségért fordulóknak száma és az egyes ellátásokra kifizetett összegek egy csökkenő tendenciát vetítenek előre.

Ugyanakkor azt is látjuk, hogy a pandémia alatt megugrott a rendkívüli élethelyzetben nyújtott támogatások száma, bár a kifizetett összeg nominálisan alatta maradt az előző évinek.

4.3. Rendkívüli élethelyzetben nyújtott támogatások

Formája	2020. 01. 01-2020. 12. 31.		2021.01.01-2021.12.31.		2022.01.01-2022.12.31.	
pénzbeli támogatás	209 fő	2.037.375, - Ft	267 fő	3.223.095, -Ft	220 fő	3.113.038, -Ft
tartós ételkészlet csomag	138 fő	1.050.000, - Ft	137 fő	994.000, -Ft	97 fő	679.000, -Ft

(Forrás: Hivatali beszámoló 2022)

A lakhatás, bár nem alaptörvényben nevesített alapjog, mégis a legelemibb szükséglet annak biztosítása mindenki számára. Önkormányzatunkhoz lakhatási támogatási kérelmet nyújthatnak be azok, akik a lakhatás fenntartását önmaguk nem tudják biztosítani. A következő táblázat 2019-től mutatja be a lakhatási támogatásokat a felhasználás módja szerint.

2021-ben itt is egy kiugró esetszámmal látunk, azonban 2019 óta ezen támogatásra fordított összeg az 58 %-ára esett vissza.

Lakhatási támogatás megoszlása

Formája	2019.01.01. - 2019.12.31.	2020.01.01. - 2020.12.31.	2021.01.01.- 2021.12.31.	2022.01.01.- 2022.12.31.
tűzelő	171	206	281	241
gáz	62	69	67	53
távhő	15	14	12	10
E-ON	30	36	47	31
lakbér	11	7	12	12
víz	1	1	1	-
lakástörlesztés	-	-	-	-
összesen	290	333	420	347
összeg	9.487.000, -Ft	6.845.000, -Ft	6.067.779, -Ft	5.513.000

(Forrás: Hivatali beszámoló 2022)

Ezek a folyamatok, - bár bizonyos mértékű javulást mutatnak a lakosság szociális rászorultságát illetően-, óvatosságra intenek. 2022-ben egy újabb gazdasági válság vette kezdetét, magasabb mértékű infláció mutatkozik, melynek hatásai elsősorban 2023-ban jelentkeztek.

A szociális alap- és szakellátások iránti igényeknek azonban a szociális rászorultság csak részben feltétele, a másik jogosultsági feltétel valamely állapot, tény, amely alapján az igény benyújtható és a támogatás nyújtható.

5. A szociális alap- és szakellátások rendszere városunkban

A települési önkormányzatok számára a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szoc. tv.) határozza meg azokat a szociális alap- és szakellátásokat, melyeket közigazgatási területén biztosítani kötelesek a rászorultak számára. A Szoc. tv. 86. §-a

szerint **Hajdúnánás Városi Önkormányzat** az alábbi ellátások megszervezéséről köteles gondoskodni:

- a) a családsegítést,
- b) étkeztetést,
- c) házi segítségnyújtást,
- d) nappali ellátás.

A nappali ellátások közül biztosítani szükséges

- a) idősek nappali ellátását,
- b) **pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali ellátást**
- c) **fogyatékosok nappali ellátását.**
- d) **hajléktalanok nappali ellátását.**

A Szoc. tv. 91. § (1) bekezdése szerint „A helyi önkormányzat ellátási kötelezettségének a szociális szolgáltatást nyújtó

- a) szolgáltató, intézmény fenntartásával, vagy
- b) szolgáltatót, intézményt fenntartó önkormányzati társulásban történő részvétellel, vagy
- c) szolgáltatót, intézményt működtető fenntartóval létrejött – a szociális szolgáltatás nyújtásának a helyi önkormányzattól vagy a társulástól történő átvállalásáról szóló – 90. § (4) bekezdése szerinti megállapodás, illetve ellátási szerződés megkötésével

tehet eleget.”

Önkormányzatunk saját fenntartású intézmény hiányában feladatellátási szerződések és társulás útján nyújtja a szolgáltatásokat. A feladatellátási szerződésen túl további szolgáltatók jelentek meg a városban, akik magas színvonalú ellátást nyújtanak az igénylők részére.

A városban elérhető szociális ellátásokat az alábbi táblázatban mutatjuk be:

SZOCIÁLIS ELLÁTÁS	SZOLGÁLTATÓ
Kötelező önkormányzati feladat	
családsegítés	Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, Központ és Városi Bölcsőde
idősek nappali ellátása	Hajdúnánási Református Egyházközség
szociális étkeztetés	Hajdúnánási Református Egyházközség, Baptista Tevékeny Szeretet Misszió, Magyarországi Segítő Szeretetszolgálat Egyesület
házi segítségnyújtás	Római Katolikus Egyházközség, Baptista Tevékeny Szeretet Misszió, Hajdú-Sansz Kft Magyarországi Segítő Szeretetszolgálat

	Egyesület
pszichiátriai betegek nappali ellátása	nem biztosított
fogyatékosok nappali ellátása	Baptista Tevékeny Szeretet Misszió, HONESTA VITA Nonprofit kft
hajléktalanok nappali ellátása	Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség
Nem kötelező ellátási formák	
népkonyha	Cívis Szociális Étkezési Központ
Időskorúak átmeneti ellátása	Hajdúnánási Református Egyházközség
tanyagondnoki szolgálat	Család- és Gyermejjóléti Szolgálat, Központ és Városi Bölcsőde
időskorúak tartós bentlakásos szociális ellátása	Hajdúnánási Református Egyházközség
szenvedélybetegek nappali ellátása	Baptista Tevékeny Szeretet Misszió
ápolást, gondozást nyújtó intézmény	Hajdúnánási Református Egyházközség, Istenszülő Oltalma Görögkatolikus Szociális Szolgáltató Központ
támogató szolgálat	Hajdú-Sansz Kft., HONESTA VITA Nonprofit kft
fogyatékos személyek ápoló-gondozó otthona	Segítséggel Élők Alapítványa
támogatott lakhatás fogyatékos személyek részre	HONESTA VITA Nonprofit kft.

Forrás: HEP 2022

Az egyes szolgáltatók bemutatása.

1. **A Család- és Gyermejjóléti Szolgálat, Központ és Városi Bölcsőde** fenntartója a Hajdúnánás-Folyás-Tiszagyulaháza-Újtikos Szociális és Gyermejjóléti Önkormányzati Társulás. Az intézmény a Szoc. tv.) 64. §-ában meghatározott családsegítés, és 60. §-ában meghatározott tanyagondnoki szolgálatot látja el a szociális alapellátások közül.

A családsegítés szociális alapszolgáltatási forma, amely személyes gondoskodást nyújtó ellátás a működési területén élő teljes lakosság, illetve a szociálisan rászorultak részére. A Szoc. tv. szerint a családsegítés általános, mindenki számára hozzáférhető, életkorhoz, jövedelemhez, szakértői véleményhez nem kötött, önkéntesen és térítésmentesen igénybe vehető szociális alapszolgáltatás. Az intézményben magas szakmai színvonalon biztosítják a családsegítés alapszolgáltatást, tervezetten, rendszerszemléletű szociális munka keretében segítik a családban jelentkező krízishelyzeteket, konfliktusokat, működési zavarokat.

A tanyagondnoki szolgálat alapfeladata közreműködés a szociális étkezésben és a házi segítségnyújtásban, a közösségi és szociális információk szolgáltatásában, az egyéb alapszolgáltatásokhoz való hozzáférésben. A tanyagondnoki szolgálat indokoltsága a város külterületén élő lakosság magas száma, egyes ellátásokhoz a tanyán élők

csaknem kizárólag a szolgálat útján jutnak hozzá, amennyiben saját hozzátartozói körben személygépkocsival nem rendelkeznek. Az intézmény 2022. évi beszámolója szerint az ellátást igénybe vevők száma a tanyasi lakossággal együtt 468 fő volt.

2. **A Hajdúnánási Református Egyházközség** az első szerződött partnere volt az önkormányzatnak a szociális ellátások területén 2011. áprilisában az önkormányzati szociális intézmény megszüntetését követően. Az Egyházközség Szoc. tv. 86. § alapján az önkormányzat által kötelezően ellátandó feladatai közül az alábbi szociális szolgáltatásokat látja el:

- Étkeztetés (szociális étkeztetés)	90 fő	Ellátási terület: Hajdúnánás
- Idősek klubja (Idősek nappali intézményi ellátása)	Demens 25 fő	Ellátási terület: Hajdúnánás
személyek ellátása		

valamint a korábbi intézményi feladatot, az időskorúak átmeneti ellátását, melyet a felek időközben tartós bentlakásos intézményi férőhellyé változtattak.

Az Egyházközség nem csak az önkormányzattal kötött feladatellátási szerződésben foglalt ellátásokkal van jelen a városban, hanem személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátások közül ápolást, gondozást nyújtó intézményt is fenntart. Az Idősek Otthona és Szociális Gondozási Központja 61 fő elhelyezésére alkalmas. A városközpontban működő intézmény adja a háttérrel az önkormányzati feladatok ellátáshoz is.

3. **A Baptista Tevékeny Szeretet Misszió** az Szoc. tv. 57. § (1) bekezdés j) pontjában, továbbá a 65/F. § (1) bek. b) pontjában foglalt szociális alapszolgáltatásokat nyújtja, vagyis :

- szenvedélybetegek nappali ellátását;
- fogyatékos személyek nappali ellátását.

A szolgáltatásaikat az állam által biztosított feladat finanszírozásból, fenntartói hozzájárulásból, illetve a személyi térítési díjakból biztosítják.

A Dorogi utca 51. szám alatt működő intézmény színes programokkal, magas színvonalú ellátást biztosít az ellátottak részére.

Ellátotti létszám 2023. évben:

	Szenvedélybetegek nappali ellátása	Fogyatékos személyek nappali ellátás
Megállapodással rendelkező ellátottak száma tárgyév december 31-én	55	20

Forrás: 2023. évi intézményi beszámoló

A Misszió a városban házi segítségnyújtás és szociális étkezési lehetőséget is kínál a rászoruló személyek részére.

4. **Magyarországi Segítő Szeretetszolgálat Egyesület:** Egyesület célkitűzése, hogy mindazok segítségére lehessen, akiknek a leginkább szükségük van erre. Az Egyesülettel 2020-ban kötött önkormányzatunk feladatellátási szerződést az alábbi feladatokra:

- Szociális étkeztetés – szociális konyha szolgáltatás 400 fő részére
- Házi segítségnyújtás 100 fő részére
- Szakmai felügyeletet nem igénylő betegek, csomagjainak és kísérőik szállítása otthonuk és az egészségügyi intézmény között.

A hajdúböszörményi székhelyű civil szervezet a megye több településén nyújtja a szolgáltatásokat.

5. A **Hajdú-Sansz Humánszolgáltató Nonprofit Kft.** hajdúdorogi székhellyel Hajdúnánáson is nyújt szolgáltatást a rászorulóknak számára. A társaság célja a fogyatékos és a megváltozott munkaképességű személyek rehabilitációja-, szociális ellátása- és foglalkoztatásuk elősegítése, rehabilitációs foglalkoztatás, a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű rétegek képzésének, foglalkoztatásának elősegítése és a kapcsolódó szolgáltatások biztosítása.

A Kft. Helen Keller Támogató Szolgálata a fogyatékos emberekért, az ő segítségükre jött létre, 2004. év decemberében. Szolgáltatásait az ellátási területen élő vagy ott tartózkodó súlyosan fogyatékos személyek vehetik igénybe. A támogató szolgálat ellátási területéhez tartozik Debrecen, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás és Hajdúdorog város közigazgatási területe.

Ugyanakkor a Kft. házi segítségnyújtás szolgáltatást is biztosít, 20-25 fő ellátásáról gondoskodnak városunkban igény szerint.

6. A **Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség** a hajléktalanok nappali ellátása kapcsán került szerződéses kapcsolatba Hajdúnánás Városi Önkormányzattal. A 2020. nyarán megkötött feladatellátási szerződés alapján az Egyházközség a Nyitott Ajtó Szociális Központ intézményén keresztül biztosítja a Hajdúnánáson élő hajléktalanok számára az ellátás igénybevételének lehetőségét. Éves beszámolóik azt mutatják, hogy a városban hajléktalanként jelenlévő rászorulóknak nem veszik igénybe a lehetőséget.

7. **Cívis Szociális Étkezési Központ**

Viszonylag új szolgáltatás a városban a népkonyha, melyre Önkormányzatunk 2020. júliusában kötött megállapodást Cívis Szociális Étkezési Központ-tal. A napi egyszeri meleg étel nagy segítség a rászorulóknak számára. Az adagszám a kezdeteket követően ugrásszerűen megnőtt, mely a szolgáltatás iránti igényt jelzi.

Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2020	700
2021	2400
2022	2600

Forrás: Önkormányzati adat

8. **Istenszülő Oltalma Görögkatolikus Szociális Szolgáltató Központ** (4087 Hajdúdorog, Ady E. u. 21) Hajdúnánáson két telephelyen: a 4080 Hajdúnánás Fürdő utca 1. szám alatt és a 4080 Hajdúnánás, Magyar utca 46. szám alatt működtet telephelyet. A Központ a működési engedélyét 2021. júliusában kapta, azonban mindkét telephelyen korábban is ápolást, gondozást nyújtó intézmény működött, A Fürdő utca 1. szám alatti telephelyen csendes, nyugodt környezetben 109 férőhelyen biztosítanak lakhatást, ápolást, gondozást, teljes ellátást.

„A Magyar u. 46. szám alatti telephelye 45 fő férőhelyen fogyatékossgal élő személyek, 36 fő férőhelyen pszichiátriai betegek számára nyújt 24 órás teljes körű ellátást.

Az intézményben folyó gondozási tevékenység olyan fizikai, mentális és életvezetési segítséget nyújt, amelynek során az igénybe vevő szociális, testi és szellemi állapotának megfelelő egyéni bánásmódban való részesítése keretében a hiányzó, vagy csak korlátozottan meglevő testi-szellemi funkcióinak helyreállítására és szinten tartására kerül sor. Az intézmény feladata: az ellátást igénybe vevő teljes körű ellátása, ápolása-gondozása mellett biztosítják a szükség szerinti foglalkoztatását és egyéb rehabilitációs jellegű ellátást.” (Forrás: Intézményi tájékoztató 2022)

9. **Segítséggel Élők Alapítványa:** Az alapítvány 2006 tavaszán jött létre azzal a céllal, hogy fiatal felnőtt fogyatékos /főként értelmi fogyatékos/ személyek számára nyújtson bentlakásos, otthont nyújtó ellátást. Egy TIOP-os pályázattal 2012-től lehetőség nyílt az intézmény férőhelyek bővítésére, a meglevő épület korszerűsítésére és modernizálására. Így jött létre Hajdúnánáson az első támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére. Ez a szolgáltatás már két új lakással bővült, így már három támogatott lakhatás, egy ápoló – gondozó intézmény működtetése a feladatuk. 2019 őszén városi igényekhez igazodva létrehozták a Családi Bölcsődét összesen 12 fő befogadására. 2020. januárjában pedig fogyatékos személyek számára indítottak nappali ellátást.

Az Alapítvány jelenleg 62 ellátottról gondoskodik 2 intézményben.

10. **A HONESTA VITA Nonprofit Kft.** személyes gondoskodást nyújtó szakosított ellátásként a Szoc. tv. 75.§-ában meghatározott támogatott lakhatást biztosított fogyatékos személyek részére a 12 férőhelyes intézményben Hajdúnánás, Jókai u. 57. szám alatt. Ellátási területe országos. A Kft. pályázati támogatással bővítette szolgáltatásait a városban, 2023. december 14-én. megnyitotta a Napfény Szociális Szolgáltató Centrumot a Pacsirta utcán. Támogatott lakhatás és nappali szociális ellátás támogatása címen pályáztak az intézmény kialakítására. 12 fő fogyatékkal élő személynek támogatott lakhatást biztosítanak a Centrumban. A nappali ellátás 24 főre szeretnék bővíteni, illetve támogató szolgálatot 10 főre mit tudnak biztosítani. Erre a támogatást megkapták, területük Görbeháza, Hajdúnánás és Polgár.

Az összes szolgáltatóról elmondható, hogy az ellátások mindenki számára elérhető helyen, gépjárművel megközelíthető, akadálymentes épületben működnek.

A szolgáltatók minden évben tájékoztatást nyújtanak a képviselő-testület számára, így viszonylag pontos információkkal rendelkezünk azokról. A városban rendelkezésre álló szolgáltatók jelenleg jól lefedik a jelentkező igényeket, a szolgáltatásokhoz történő hozzáférés az ápolást, gondozást nyújtó bentlakásos intézmények esetén a legidőigényesebb.

A demográfiai mutatóknál jelzett előregedésből eredő igényeket jól mutatja, hogy a különösen az idősek ellátását célzó szociális étkeztést és házi segítségnyújtást több szervezet biztosítja városunkban. Önkormányzatunk e két feladatra a Hajdúnánási Református Egyházközséggel, a Hajdú-Sansz Kft-vel és a Magyarországi Segítő Szeretetszolgálat Egyesülettel kötött feladatellátási szerződést.

Kiemelendő, hogy egyetlen olyan ellátást rögzít a Szoc. tv, mely Hajdúnánás Városi Önkormányzat számára kötelező ugyan, de jelenleg nem biztosított, ez a pszichiátriai betegek nappali ellátása. Az évek során több alkalommal tettünk kísérletet a megszervezésére, de - megfelelő intézményi háttér hiányában- kizárólag feladatellátási szerződés útján tudjuk ez az ellátást biztosítani. Ennél a szolgáltatásnál érdemes azonban azt is megjegyezni, hogy a szociális feladatellátó rendszer is szükségletorientált, az önkormányzathoz igény nem érkezett az ellátásra vonatkozóan.

Mivel az ellátás megszervezése kötelező és a városban el nem érhető, a hajléktalanok nappali ellátásához hasonlóan, egy távolabbi szolgáltatóval tud önkormányzatunk szerződni és igény esetén a hozzánk fordulónak a szerződés alapján az ellátást ajánlani. Ez azonban vélhetően hasonló eredményt hoz, mint a hajléktalanok nappali ellátása, vagyis, hogy a városban lakók nem élnek a lehetőséggel a távolság, az utaztatás és annak költsége miatt. Azon pszichiátriai betegek száma, akik az ellátásra jogosultak lennének, nem ismert, vélhetően jelenleg családi környezetben történik ellátásuk.

Önkormányzatunk elkötelezett aziránt, hogy törvényi kötelezettségét teljesítse, tehát továbbra is feladatunk marad az ellátás biztosítása a Szoc. tv-ben meghatározott valamely ellátási formában (saját feladatellátás, szerződés, társulás).

Bár a szociális ellátórendszer a város közigazgatási határához igazodik, Hajdúnánás esetében vizsgálnunk kell a településszerkezetből adódó sajátosságokat. Tedej településrész belterület, Hajdúnánás város központjától számítva nagyjából 8 kilométer távolságra található. Lakónépessége 402 fő. Tedejen 146 darab lakás található. A lakosságon belül ugyanúgy jelen vannak az idősek, gyermekek és aktív dolgozók, mint a város lakosságán belül. A szolgáltatások azonban nem minden tekintetben érhetőek el. Különösen az időseket érintő alapellátások (házi segítségnyújtás, szociális étkezés, idősek nappali ellátása) területén mutatkozik igény az előregedő lakosság részéről.

Ugyanígy vizsgálnunk szükséges a tanyán élők szociális ellátásokhoz történő hozzájárását. Család- és Gyermejkölési Szolgálat, Központ és Városi Bölcsőde intézmény működteti a Tanyagondnoki Szolgálatot, mely segítséget nyújt a külterületen élő lakosok számára abban, „hogyminden napjaikat a települési hátrányok ellenére a megszokott lakókörnyezetükben, saját otthonukban töltsék. A szolgálat alapfeladatai közé tartozik az étkeztetésben, házi segítségnyújtásban, a közösségi és szociális információk szolgáltatásában való közreműködés. A tanyagondnoki szolgáltatás valamennyi eleme térítésmentes.” (Forrás: www.hajdunanas.hu)

6. Hajdúnánás város SWOT analízise:

Az alábbiakban SWOT analízist alkalmazva foglaljuk össze a várost jellemző erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket és veszélyeket, melyek a koncepciót alapját adják. Látható, hogy a koncepció legutóbbi felülvizsgálata óta a problémák aligha változtak, legfeljebb új környezetbe kerültek. Még mindig komoly akadályt jelent, hogy túl sok törvény és rendelet szabályozza az ellátórendszer működését.

Erősségeink is közel azonosak a 2013-ban megfogalmazottakkal, ugyanakkor gyengeségeink kiegészítésre kerültek az azóta is megszervezésre váró pszichiátriai betegek nappali ellátása kötelező feladattal és a külterületi lakosságot érintő ellátási problémával.

<p><u>Erősségek:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - jól működő, stabil intézményrendszer - jó kezdeményezőképeségű, az új lehetőségeket kereső szakemberek; - a szereplők befogadókészsége az újdonságokra; - a non profit, illetve egyházi szervezetek egyre nagyobb szerepvállalása az ellátórendszerben 	<p><u>Gyengeségek:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - a kilátástalanság miatt nehezen motiválható kliensek; - túl sok törvény és rendelet szabályozza az egyes ellátásokat; - a szolgáltatást nyújtók nem látják teljes terjedelemben egymás munkáját; - pszichiátriai betegek nappali ellátása kötelező feladat ellátására hiányzik. -Tedej településrész fehér folt maradt az ellátások tekintetében, - külterületen, tanyán élő lakosság
---	--

	korlátozott a szociális alapellátások igénybevétele terén.
<p><u>Lehetőségek:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pályázati lehetőségek kiaknázása a jelenlegi ellátórendszer fejlesztésére, új ellátások biztosítására; - a földrajzi, települési adottságok jobb kihasználása; - Hajdúnánás, mint járásközpont szerepvállalásának vizsgálata a szociális ellátások tekintetében, - a szociális földmunka program folytatása. 	<p><u>Veszélyek:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - a gazdasági válság, a 2023. évi magas infláció begyűrűződik a háztartások mindennapjaiba, a szociális rászorultság kiszélesedhet, - új rászoruló réteg jelenik meg a szociális ellátórendszerben, - amennyiben nem javul a makro gazdasági helyzet, az állami finanszírozás nominális értéke várhatóan nem változik, de relatíven elértéktelenedik, - új, egyre komplexebb problémákkal jelentkező kliensek - Lakossági ellenállás az ellátási formák iránt (pl hajléktalanok nappali ellátása) - Központi költségvetési támogatások szűkülése.

7. Összegzés:

Mint ahogyan a koncepciót áttekintve is látható, az országos szintű társadalmi és gazdasági problémák Hajdúnánáson is igen jelentősen éreztetik hatásukat.

A problémák egyre komplexebbé válása, gyakorisága arra ösztönzi a szociális szakmában tevékenykedő szakembereket, hogy folyamatosan új utakat keresve próbáljanak professzionális segítséget nyújtani a bajban lévő, elesett egyéneknek.

Fentiek érdekében elengedhetetlen, hogy a szakmabeliek között folyamatos legyen a kommunikáció és a kooperáció.

A már működő modellek mellett továbbra is figyelemmel kell kísérnie a városban működő szolgáltatóknak és az önkormányzatnak egyaránt a pályázati lehetőségeket, keressük az együttműködés lehetőségét, hogy a település lakossága minél személyre szabottabb, a problémára fókuszáló segítségnyújtásban részesülhessen.

Hajdúnánás, 2024. március ...

Szólláth Tibor
polgármester

Hajdúnánás Város Szociális Szolgáltatásfejlesztési Koncepcióját a Képviselő-testület a .../2024. (.....) számú Képviselő-testületi Határozatával fogadta el.